Rapport

Projectnummer: 377143
Referentienummer: SWNL
Datum 03-06-2021

Verkennend natuuronderzoek aanleg kade Quarleshaven

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Opdrachtgever:
North Sea Port
Schelpenpad 2
4531 PD Terneuzen

Sweco
Buitenruststraat 225
4337 ER Middelburg
Postbus 7060
4330 GB Middelburg

T +31 88 811 66 00
www.sweco.nl

Sweco Nederland B.V.

Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt

John van Vliet

T +31 88 811 62 30
M +31 6 51 64 48 46

Verantwoording

Titel	Verkennend natuuronderzoek aanleg kade Quarleshaven
Subtitel	Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer	377143
Referentienummer	Referentienummer
Revisie	D.03
Datum	03-06-2021
Auteur(s)	John van Vliet
E-mailadres	john.vanvliet@sweco.nl
Gecontroleerd door	M. Verkade
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	F. Cammaert
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Kader van het onderzoek 4
1.3 Ligging projectgebied en voorgenomen activiteiten 5
1.3.1 Ligging projectlocatie 5
1.1.1 Projectbeschrijving 6
2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden 8
2.1 Toetsingskader 8
2.2 Inventarisatie 9
2.3 Analyse van de mogelijke effecten 11
3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming 17
3.1 Toetsingskader 17
3.2 Methode 18
3.3 Voorkomende ecotopen 19
3.4 Beschermde soorten 20
4 Natuurbeleidskaders 22
4.1 Toetsingskader 22
5 Conclusies en aanbevelingen 24
5.1 Wet natuurbescherming 24
5.1.1 Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden 24
5.1.2 Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming 25
5.2 Natuurbeleidskaders 26
Bijlage 1 AERIUS-berekeningen d.d. 19-05-2021 27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

North Sea Port (NSP) is voornemens om aan de Quarleshaven nabij de Schotlandweg en de San Marinoweg in havengebied Vlissingen-Oost een kade aan te leggen. Daarmee wordt een uitbreiding van de naast gelegen Scheepswerf Reimerswaal en Bulk Terminal Zeeland mogelijk gemaakt. Omdat het voornemen gevolgen kan hebben voor beschermde planten, dieren en gebieden is het noodzakelijk om de eventuele effecten van het voornemen op natuurwaarden op voorhand in beeld te brengen. Sweco Nederland BV heeft het voornemen op verzoek van North Sea Port getoetst aan de actuele wet- en regelgeving voor natuur. Dit doen wij aan de hand van een verkennend natuuronderzoek, bestaande uit een bureaustudie en een oriënterend veldbezoek. Het kan op deze locatie met name gaan om voor het nabij gelegen Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' kwalificerende natuurwaarden. Daarnaast zijn vertegenwoordigers van beschermde (al dan niet vrijgestelde) soorten, beschermd conform art. 3.1, 3.5 en 3.10 aanwezig of te verwachten. Deze beoordeling beperkt zich tot de aanlegwerkzaamheden benodigd voor de kade en de ontsluiting daarvan. Het met het gebruik van de toekomstige kade samenhangende noodzakelijke baggerwerk voor het verdiepen van de haven vóór de kade valt binnen de werkgrenzen en behoort tot deze afweging, inclusief de vaarbewegingen naar de toegewezen stortvakken voor het vrijkomend materiaal.

Deze rapportage begint met een korte beschrijving van de ligging van het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden. In de daaropvolgende hoofdstukken worden de mogelijke effecten aan de hand van de onderdelen van het relevante beleidskader beoordeeld. De rapportage sluit af met enkele conclusies en wordt aangevuld met aanbevelingen met betrekking tot de eventueel te nemen vervolgstappen,

1.2 Kader van het onderzoek

Sweco Nederland B.V. heeft het voornemen op verzoek van de provincie aan de volgende wettelijke kaders en beleidsdocumenten getoetst:

- Wet natuurbescherming:
  - Natura 2000-gebieden;
  - Soortenbescherming;
- Natuurnetwerk Nederland (NNN) en beschermde gebieden buiten het NNN, zoals weidevogelleefgebieden, akkervogelgebieden en ganzenfoerageergebieden indien van toepassing

Het verkennend onderzoek richt zich op het verkrijgen van een eerste inzicht in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het projectgebied. Aansluitend onderzoeken wij de mogelijke vervolgstappen die genomen moeten worden met betrekking tot soortgerichte inventarisaties, nader effectonderzoek en nadere procedures. Het verkennend onderzoek is de eerste stap in de procedure. Afhankelijk van het resultaat moeten eventueel enkele vervolgstappen worden doorgelopen.

1.3 Ligging projectgebied en voorgenomen activiteiten

1.3.1 Ligging projectlocatie

Het projectgebied ligt aan noordwestzijde van het havengebied nabij Nieuwdorp. De ligging van het projectgebied is weergegeven in figuur 1.1. De kade en het haventerrein liggen aan de zuidoostelijke oever van de Quarleshaven. Kade en haven grenzen aan de bedrijfsgebouwen van Scheepswerf Reimerswaal en Bulk Terminal Zeeland. De nieuwe kade ligt op ongeveer 2,5 kilometer van de haveningang en de direct daarvoor gelegen grens van het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe'.

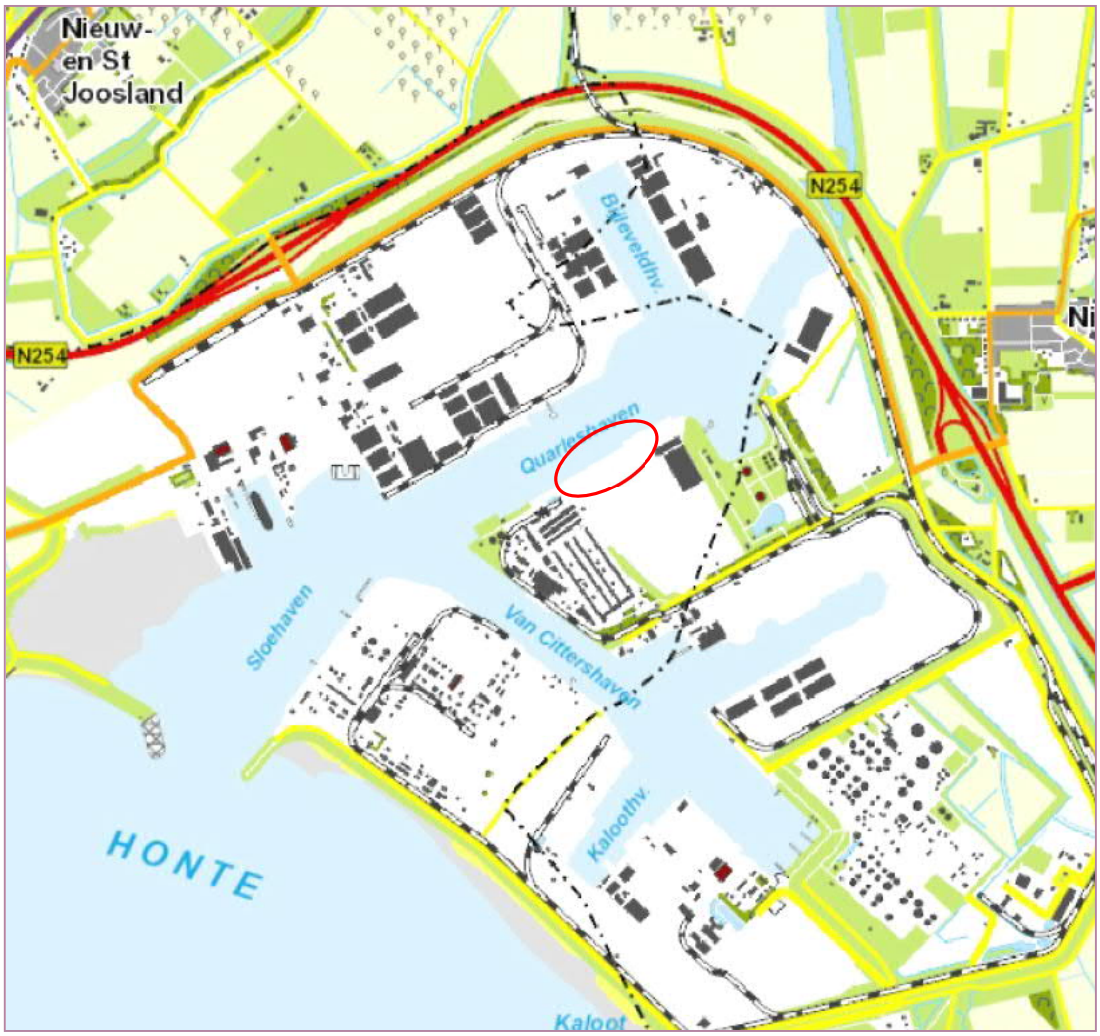

Fig. 1.1 Globale ligging projectgebied aan de Quarleshaven, Vlissingen-Oost

1.1.1 Projectbeschrijving

Voorgenomen werkzaamheden
Aansluitend en in het verlengde van Scheepswerf Reimerswaal wordt een nieuwe kade aangelegd. De lengte van de nieuwe kademuur bedraagt ca. 740 m voor de hoofdkade en ca. 25 m voor de vleugelmuur. De werkzaamheden bij de werf bestaan uit het verwijderen van de verharding voor de aanleg van de kade met daarbij de behorende werkzaamheden voor kabels en leidingen. De werkzaamheden bij Bulk Terminal Zeeland bestaan uit het ontmantelen van de bestaande kade en het aanbrengen van een nieuwe kade met bijbehorende werkzaamheden. Na gereedkomen van de kade worden de terreinen heringericht. Omdat het deels een bestaand haventerrein betreft zullen de werkzaamheden verder vooral bestaan uit het opknappen en zo mogelijk hergebruiken van de bestaande situatie.

De werkzaamheden bestaan op hoofdlijnen uit:
- Ontmantelen en verwijderen bestaande kade
- Herstellen bestaande situatie
- Aanleg nieuwe kade
- Aanbrengen van kabels en leidingen
- Inrichten en verharden terrein achter de kade

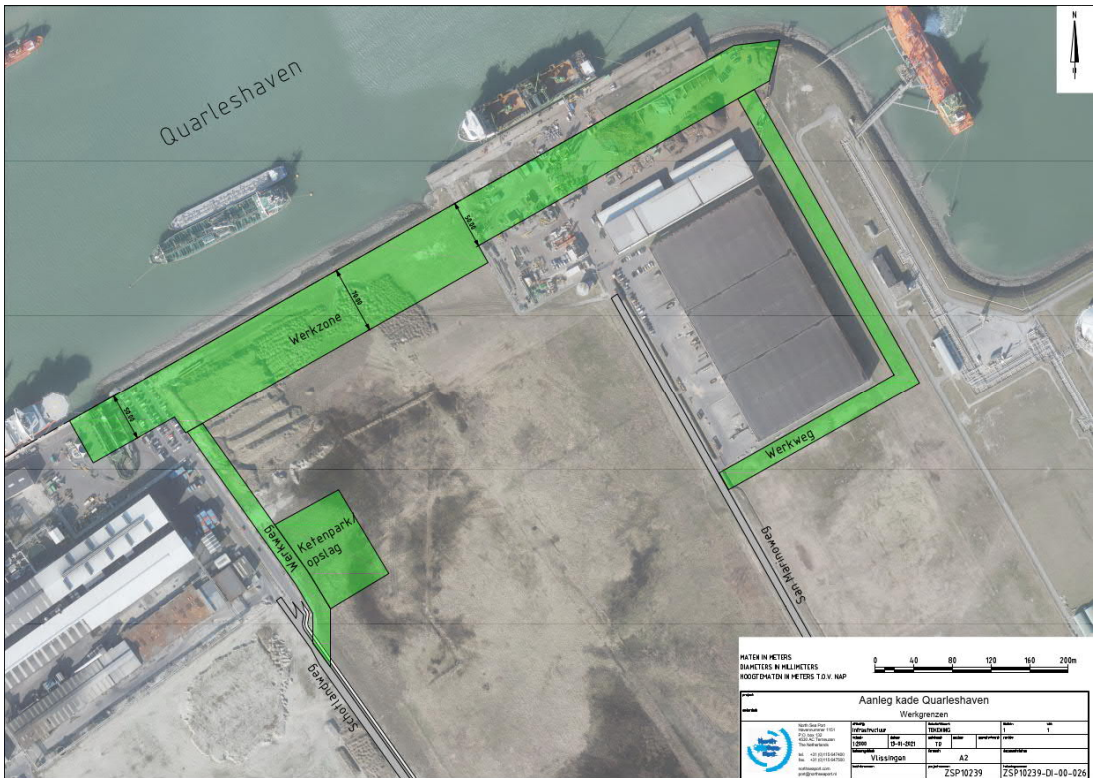

Figuur 1.2 Begrenzing projectgebied (groene arcering)

Het aanbrengen van de kadeconstructie wordt uitgevoerd met behulp van heistellingen. De buispalen en damwanden worden met behulp daarvan in principe met trillen aangebracht. Voor de overige werkzaamheden worden de gebruikelijke machines en transportmiddelen ingezet benodigd voor grondverzet, aanleg- en bouwwerkzaamheden.

Verdiepen haven

Om de nieuwe kade bereikbaar te maken voor schepen wordt het gedeelte van de havenbodem daarvoor na het gereedkomen van de kadeconstructie verdiept en aansluitend op het bodemniveau van de Quarleshaven. Het vrijkomende materiaal wordt indien geschikt toegepast voor andere projecten. Het materiaal dat niet geschikt is wordt afgevoerd naar een bestaand stortvakken (figuur 1.3) in de Westerschelde waarvoor North Sea Port bij Rijkswaterstaat een Waterwetvergunning aanvraagt. De betreffende stortvakken maken deel uit van de stortvakken die North Sea Port gebruikt voor het storten van materiaal dat bij het regulier onderhoud van de havens vrijkomt. Voor de aangevraagde Waterwetvergunning is uitgegaan van een hoeveelheid van ca. 550.000 m3 te storten materiaal. Het vrijkomend materiaal is fijn zandig, met een gemiddelde korrelgrootte van ca. 0,063 mm tot ca 105 µm. Het storten vindt gefaseerd plaats na het gereed komen van de kadeconstructie.

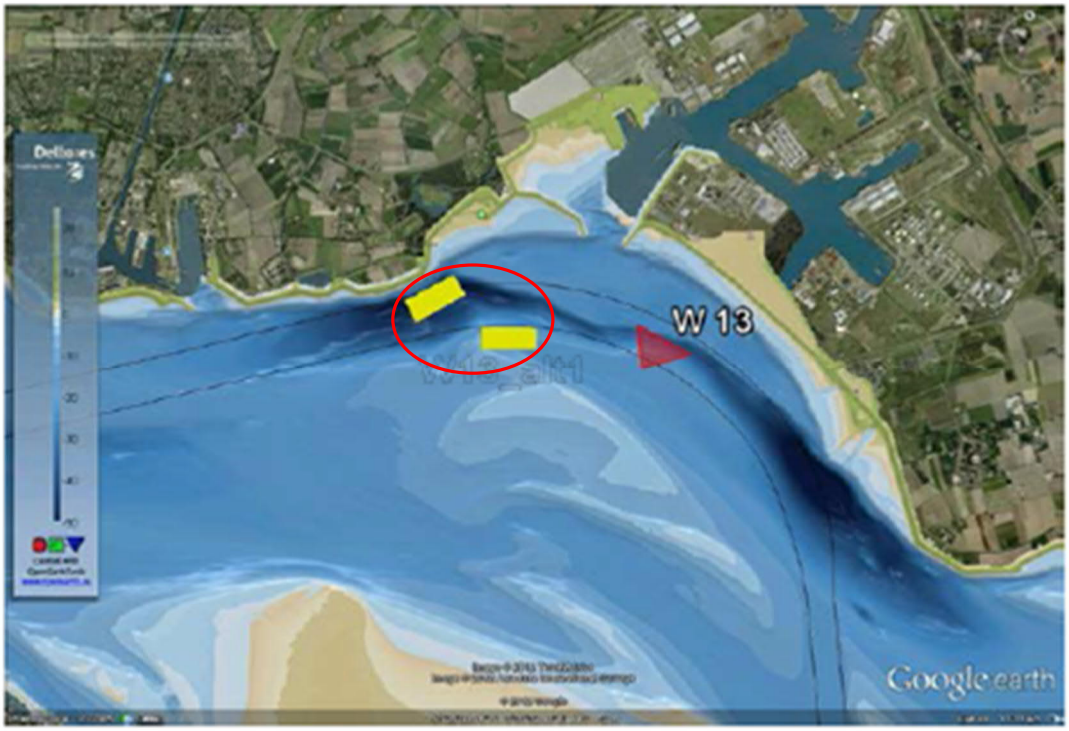

Fig. 1.3 Te gebruiken stortvaken W13_alt 2 en W13_alt 3 (in rode cirkel)

Zowel het baggerwerk in de haven als het storten van het vrijkomend materiaal in de daartoe beschikbaar gestelde stortvakken maken onderdeel uit van reeds verleende vergunningen (Natuurbeschermingswet 1998, kenmerk 15007118 / N 6.15.002 en Waterwet, kenmerk RWSV2015-00002055). De werkzaamheden (i.c. het storten van baggermateriaal) op die locaties hebben een afzonderlijke beoordeling doorlopen en blijven

hier buiten beschouwing. De vaarbewegingen met vrijkomend materiaal van en naar die locaties vanaf de Quarleshaven behoren tot de voorgenomen activiteiten en zijn meegenomen in deze verkenning.

Planning
De kade zal gefaseerd aangelegd worden. Het voornemen is om met de bouw van de kade begin 2022 te starten, het tweede deel wordt in 2023 uitgevoerd. In beide jaren wordt een deel van de aanleg en een deel van het baggerwerk uitgevoerd. Als de werkzaamheden later aanvangen dan schuift de planning in zijn geheel op.

2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Plannen, projecten of andere handelingen met negatieve effecten op deze beschermde gebieden, zijn in beginsel niet toegestaan. De voorliggende natuurtoets geeft daarom een eerste inzicht in de mogelijke effecten van het plan voor Natura 2000-gebieden en de gevolgen daarvoor voor verder onderzoek of vergunningprocedures. De natuurtoets kan de volgende mogelijke conclusies hebben:

- Geen nader onderzoek nodig: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten, bijvoorbeeld omdat er geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig zijn en het voornemen geen verreikende effecten heeft.
- Effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten; er is een voortoets nodig om een betere inschatting te krijgen. Als significante effecten op grond van een voortoets niet zijn uit te sluiten, is een passende beoordeling nodig.
- Indien met de natuurtoets direct duidelijk is dat zonder mitigatie significante effecten niet zijn uit te sluiten, kan ook direct een passende beoordeling uitgevoerd worden. Indien significantie van effecten op basis van de passende beoordeling niet kan worden uitgesloten volgt een ADC-toets. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien projecten of andere handelingen leiden tot verslechtering of significante verstoring van Natura 2000-gebieden is een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming. Een bestuursorgaan stelt een plan uitsluitend vast indien de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten of is voldaan aan de ADC-toets.

Beoordeling effecten stikstofdepositie
Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Afdeling heeft geoordeeld dat het PAS niet aan alle eisen van de Habitatrichtlijn voldoet. Het PAS geeft onvoldoende zekerheid dat met de uitgifte van ontwikkelingsruimte significante gevolgen voor Natura 2000 zijn uitgesloten. De consequentie is dat het PAS niet als basis voor toestemming voor projecten of andere activiteiten kan worden gebruikt. Er zal daarom een eigenstandige

projectspecifieke ecologische beoordeling in de vorm van een voortoets en eventueel een passende beoordeling moeten worden gemaakt.

De ABRvS heeft enkele wettelijke bepalingen uit de Wnb, het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming onverbindend verklaard. De belangrijkste consequenties daarvan zijn:

- Het verbod op extern salderen is opgeheven. Er mag dus weer extern gesaldeerd (salderen met emissierechten van stoppende veehouderijen of industriële bedrijven) worden. Dit echter onder strikte voorwaarden. Zo mogen de stoppende bedrijven niet al zijn meegenomen in het PAS. In beginsel zijn in het PAS alle bedrijven opgenomen die binnen 1 km van Natura 2000-gebieden liggen en in de periode 2015-2018 zijn gestopt.
- De PAS-lijst met 118 PAS-gebieden is onverbindend verklaard. In de eigenstandige ecologische beoordeling moet dus ook getoetst worden op de niet PAS-gebieden (o.a. Vogelrichtlijngebieden).
- Drempelwaarde (0,05 mol N/ha/jr) en afstandsgrenswaarden (o.a. 3 km voor wegverkeer) komen te vervallen.
- De referentiedata uit het PAS (feitelijke depositie 2012-2014) voor het bepalen of sprake is van een toename aan stikstofdepositie komen te vervallen. Dat wil zeggen dat weer relevant wordt of voor een bepaalde activiteit toestemming is verleend voordat het betreffende gebied waar die activiteit gevolgen voor heeft als Vogelrichtlijngebied werd aangewezen respectievelijk als Habitatrichtlijngebied door de Europese Commissie op de lijst van gebieden van communautair belang werd geplaatst. Voor Vogelrichtlijngebieden gaat het hierbij om 10 juni 1994 of later (veelal 24 maart 2000), bij Habitatrichtlijngebieden gaat het in de regel om 7 december 2004.

Voor het uitvoeren van de stikstofberekeningen is gebruik gemaakt van de Aerius calculator 2020.

2.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is onder meer gebruik gemaakt van de gebiedendatabase van het ministerie van LNV. Het projectgebied maakt zelf geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Dichtbij het projectgebied, op een afstand van ongeveer een kilometer, ligt het Natura 2000-gebied ‘Westerschelde & Saeftinghe’. Andere Natura 2000-gebieden liggen op afstanden van 5 kilometer of meer van het projectgebied. De ligging van het projectgebied ten opzichte van omliggende Natura 2000-gebieden is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Globale ligging projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden (bron: Gebiedendatabase Min. LNV / GeoLoket Zeeland)

Tabel 2.1 geeft de globale afstand tot omliggende Natura-2000 gebieden weer.

Tabel 2.1 Ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura-2000 gebieden

Natura-2000 gebieden	Minimale afstand tot projectgebied (km)
Westerschelde & Saeftinghe	1
Veerse Meer	5
Manteling van Walcheren	10

Uit het voorgaande volgt dat met name het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe relevant is als het gaat om invloeden van licht, geluid en bewegingen. De mogelijke invloeden daarvan beperken zich tot afstanden van enkele honderden meters. Tabel 2.2 geeft de kwalificerende waarden van het gebied weer.

Tabel 2.2 Kwalificerende broedvogels, niet-broedvogels, overige soorten en habitattypen conform de natuuraanwijzing 'Westerschelde & Saeftinghe'.

Kwalificerende vogelsoorten voor de Westerschelde

Niet-Broedvogels		**Broedvogels**
fuut	kluut	kluut
kleine zilverreiger	bontbekplevier	bontbekplevier
lepelaar	strandplevier	strandplevier
grauwe gans	goudplevier	grote stern
kolgans	zilverplevier	visdief
bergeend	kievit	dwergstern
smient	kanoet	bruine kiekendief
krakeend	drieteenstrandloper	blauwborst
wintertaling	bonte strandloper	
wilde eend	rosse grutto	
pijlstaart	wulp	
slobeend	zwarte ruiter	
middelste zaagbek	tureluur	
zeearend	groenpootruiter	
slechtvalk	steenloper	
scholekster		

Kwalificerende overige soorten voor de Westerschelde

Fauna	**Flora**
1014 Nauwe korfslak	1903 Groenknolorchis
1365 Gewone zeehond	
1095 Zeeprik	
1099 Rivierprik	
1103 Fint	

Kwalificerende habitattypen voor de Westerschelde

Habitat
1110 Permanent met zeewater van geringe diepte overstroomde zandbanken
1130 Estuaria
1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met Zeekraal en andere zoutminnende soorten
1320 Schorren met slijkgrasvegetaties
1330 Atlantische schorren met kweldergrasvegetatie
2110 Embryonale wandelende duinen
2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria*
2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*
2190 Vochtige duinvalleien

2.3 Analyse van de mogelijke effecten

De werkzaamheden die voor de aanleg van de kade nodig zijn beperken zich tot het projectgebied en een beinvloedingsgebied daar omheen. De benodigde werkzaamheden

worden volledig uitgevoerd buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Daarmee is een direct effect op de natuurwaarden in die gebieden bij voorbaat uitgesloten.

Mogelijke effecten
Effecten zijn alleen mogelijk als sprake is van een indirecte ('externe werking') invloed op kwalificerende natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Licht, geluid en bewegingen afkomstig van de werkzaamheden kunnen een verstorende werking hebben op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. De inzet van materieel en transportmiddelen kan leiden tot een verhoogde immissie van stikstof op daarvoor gevoelige habitattypen. Diersoorten kwalificerend voor een Natura 2000-gebied kunnen gebruik maken van delen van het projectgebied. Of en wat van het voorgaande aan de orde is wordt hieronder beoordeeld.

Kwalificerende diersoorten
Een indirect significant structureel of tijdelijk verstorend effect van de werkzaamheden in het projectgebied op kwalificerende diersoorten behorend tot Natura 2000-gebieden is mogelijk, omdat de werkzaamheden met een afstand van slechts 1 kilometer dicht bij de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe' uitgevoerd worden. Verstorende effecten van licht, geluid en bewegingen reiken enkele honderden meters ver. Zij komen echter overeen met het reguliere gebruik van het haventerrein. In de nabijheid vindt op- en overslag vanuit schepen plaats. In de directe omgeving liggen twee scheepswerven. Tussen de geplande kade en het Natura 2000-gebied liggen bedrijven, wegen en de zeedijk. Buitendijks bevindt zich hier voornamelijk een diepe vaargeul. Alleen ten zuidwesten van het projectgebied ligt het Rammekensschor met een oppervlak voor foeragerende vogels aantrekkelijk slikkengebied. Ten opzichte van het projectgebied ligt ook het Rammekensschor grotendeels achter bedrijfsterreinen.

In het projectgebied zelf zijn geen kwalificerende broedvogels aanwezig of te verwachten. Voor de broedvogelsoorten kwalificerend voor het Natura 2000-gebied ontbreken geschikte omstandigheden binnen de werkgrenzen. Het projectgebied wordt wel met enige regelmaat aangedaan door groepen of individuen van als niet-broedvogel kwalificerende ganzen, scholeksters of wulpen die gebruik maken van deze gronden om er te broeden, te foerageren of te rusten, Vanwege recente ontwikkelingen op het terrein worden zij al enige tijd niet meer waargenomen. Voor deze soorten zijn aangrenzende terreinen geschikter geworden (o.a. voormalig Thermphos), zodat zowel hier als in de ruime omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden voorhanden zijn. Ook de gewone zeehond die zo nu en dan in de haven gezien wordt kan de werkzaamheden aan de kade eenvoudig vermijden. De heistellingen worden gebruikt om de damwanden in te trillen. Vérdragend onderwatergeluid tot buiten de haven zelf is daar niet van te verwachten. Over het voorkomen van kwalificerende vissoorten in de haven is niets bekend, maar gezien de eisen die deze soorten aan hun leefgebied stellen is het onwaarschijnlijk dat zij in het werkgebied aanwezig zijn. Voor een eventueel langstrekkend exemplaar is voldoende ruimte om uit te wijken aanwezig. Van de aanlegwerkzaamheden voor de kade zijn geen relevante negatieve gevolgen voor kwalificerende diersoorten uit Natura 2000-gebieden te verwachten.

Kwalificerende habitattypen
Een mogelijk effect op kwalificerende habitattypen is uitsluitend indirect. Het is alleen in verband te brengen met eventuele extra stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving, als gevolg van de voor aanleg van de kade in te zetten machines, apparatuur en transportmiddelen. De meeste habitattypen van slikken en schorren in de van nature voedselrijke Westerschelde worden als minder gevoelig voor stikstofdepositie beschouwd. De hiervoor meer gevoelige habitattypen liggen echter ook in de omgeving van het projectgebied: in de Kaloot bij Borssele en in de Rammekensduintjes bij Vlissingen. Door de relatief korte afstand tussen Rammekensduintjes en de Kaloot enerzijds en de tijdelijke aanlegwerkzaamheden anderzijds is een indirect effect op de habitattypen van de Rammekensduintjes en andere duingebiedjes niet al bij voorbaat en volledig uit te sluiten. Ook verder weg gelegen gebieden met gevoelige habitattypen, zoals Natura 2000-gebied de Manteling van Walcheren, kunnen van belang zijn. Daarom is hiervoor is een nadere analyse uitgevoerd in de vorm van een berekening in de AERIUS-Calculator (berekeningen d.d. 19 mei 2021, AERIUS-versie oktober 2020).

Toelichting AERIUS Berekening
De AERIUS-berekening betreft een berekening voor zowel de aanlegwerkzaamheden van het terrein als de baggerwerkzaamheden. De aanlegwerkzaamheden van het terrein en de baggerwerkzaamheden kunnen qua planning gelijktijdig plaatsvinden. Daarom zijn in de AERIUS-berekeningen de werkzaamheden samengevoegd en daarmee cumulatief beschouwd. Hiermee is een worst-case scenario berekend voor het jaar 2022 en het jaar 2023. De berekeningen van beide zichtjaren vertegenwoordigen de totale emissies van het gehele project.

Uit de berekening van de mogelijke stikstofdepositie afkomstig van de voor de aanlegwerkzaamheden in te zetten transportmiddelen en machines volgt dat daarvan een kleine en tijdelijke immissie per realisatiefase (rekenjaar 2022 en 2023 afzonderlijk) hoger dan de drempelwaarde van 0,01 mol/ha/jr van te verwachten is (zie figuur 2.2 en bijlage 1).

Resultaten stikstof gevoelige Natura 2000 gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Westerschelde & Saeftinghe	0,05	
Oosterschelde	0,01	

Figuur 2.2. Visualisatie AERIUS-berekening realisatiefase 2022 d.d. 19-05-2021 (kenmerk S4Tj2VYTxKZS)

Uit die berekeningen volgt een tijdelijke bijdrage aan de stikstofdepositie op twee Natura 2000-gebieden. Het gaat in Ooster- en Westerschelde voornamelijk om een kleine en tijdelijke extra bijdrage van 0,01 mol/ha/jr. Berekende deposities op hexagonen zonder (naderende) overschrijding van de KDW leiden op voorhand niet tot significante negatieve effecten. Alleen in het meest nabijgelegen gebied, Westerschelde & Saeftinghe, is sprake

van enkele (bijna) overbelaste hexagonen met daarin voor stikstof gevoelige habitattypen (figuur 2.3).

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

voor de 10 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met het hoogste resultaat

Westerschelde & Saeftinghe

Habitattype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
H1310A Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	0,05	
H1320 Slijkgrasvelden	0,05	
H2120 Witte duinen	0,03	
H2160 Duindoornstruwelen	0,03	
H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	0,03	0,01
H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,02	0,01
H2110 Embryonale duinen	0,02	-
H1330B Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	0,01	

Oosterschelde

Habitattype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
H1330B Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	0,01	
H1320 Slijkgrasvelden	0,01	-
H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	0,01	-
H1310A Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	0,01	-
H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	

Figuur 2.3 Visualisatie AERIUS-berekening 2022 d.d. 19-05-2021 (kenmerk S4Tj2VYTxKZS)

Deze bijdragen worden hieronder op hoofdlijnen nader beoordeeld aan de hand van de uitkomsten voor rekenjaar 2022. De uitkomsten van de berekening voor hetzelfde werk in 2023 komen daarmee overeen. De werkzaamheden in de realisatiefase van 2022 en 2023 leiden met een maximale bijdrage van 0,05 mol/ha/jr op Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Daarbij gaat het om een geringe niet kwantificeerbare bijdrage op alle kwalificerende habitattypen, met uitzondering van het habitattype H2110 Embryonale duinen. De hogere berekende extra bijdragen hebben betrekking op (bijna) overbelaste

hexagonen met daarin de habitattypen H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks) en H2190 Vochtige duinvalleien.

Voor de realisatiefase volgt daaruit dat de hoogste bijdragen voornamelijk betrekking hebben op een mogelijk hogere tijdelijke overbelasting op hexagonen in nabij de projectlocatie gelegen delen van de Westerschelde. Zij liggen op het Rammensschor nabij Scheepswerf Damen en nabij Hoofdplaat aan de Zeeuws-Vlaamse zijde van de Westerschelde Voor alle andere habitattypen in dit en andere Natura 2000-gebieden geldt dat sprake is van een kleinere, tijdelijke bijdrage vanuit het project van 0,01 mol/ha/jr, die als niet significant aan te merken is omdat de achtergronddepositie voldoende ruim onder het KDW ligt. Niet eerder dan vanaf 70 mol/ha/jr onder de KDW is sprake van een naderende en mogelijk significante overbelasting. In de andere gevallen gaat het om hexagonen met een slechts minimale overlap met voor stikstof gevoelige habitattypen. Slechts op een enkele locatie gaat het om hexagonen waarin de achtergronddepositie het KDW van de aanwezige habitattypen al (bijna) overschreden heeft.

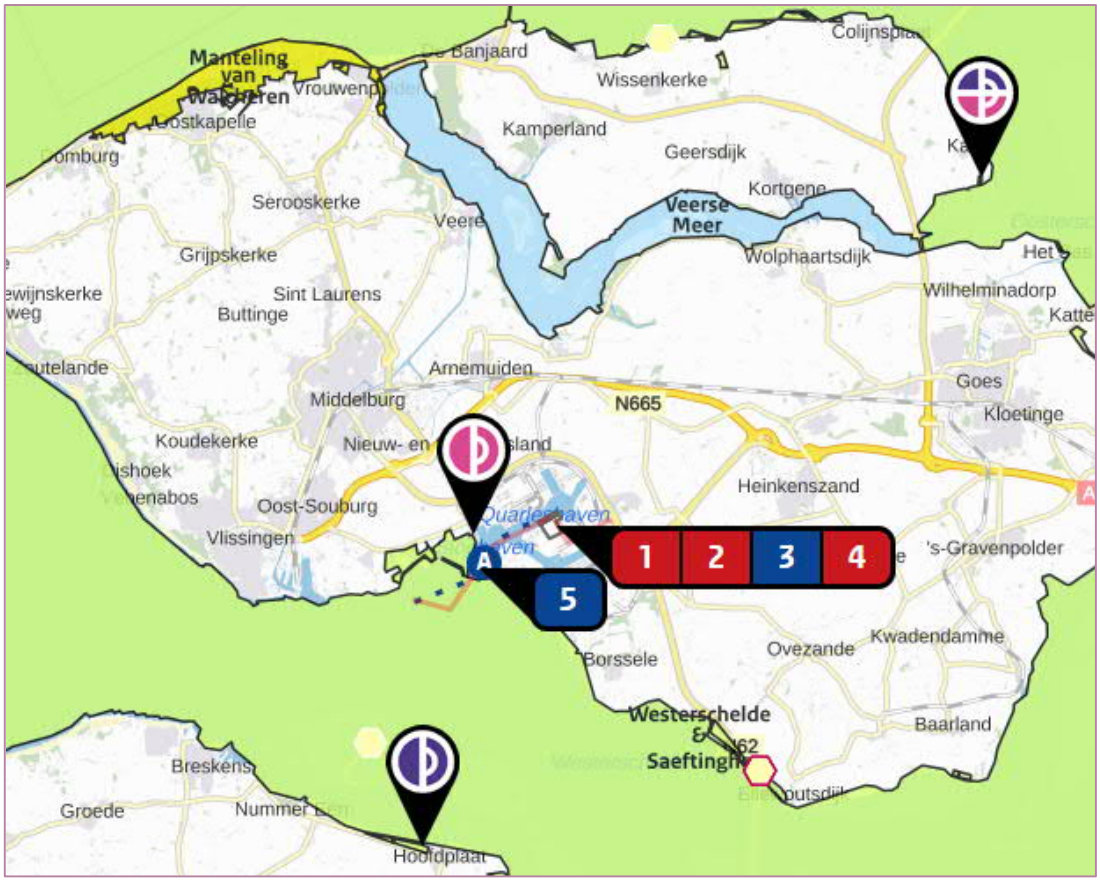

Figuur 2.4. Visualisatie ligging hexagonen met de rekenmarkers voor de hoogste depositiewaarden (AERIUS-berekening 2022 d.d. 19-05-2021, kenmerk S4Tj2VYTxKZS)

Voor dit verkennend onderzoek is een beperkte aanvullende analyse en effectbeoordeling aan de hand van de markers weergegeven in de AERIUS-berekening uitgevoerd.

In twee hexagonen op het Rammekensschor nabij de projectlocatie ligt de achtergronddepositie boven het KDW van de aanwezige habitattypen. Dit punt ligt dan ook direct tegen de Scheepswerf Damen, elders op het Rammekensschor ligt de achtergronddepositie ruim voldoende onder het KDW van aanwezige habitattypen. De overschrijding met maximaal 0,05 mol/ha/jr heeft hier betrekking op twee niet voor extra depositie van stikstof gevoelige habitattypen, te weten H1310A Zilte pionierbegroeiingen en H1320 Slijkgrasvelden. Deze habitattypen liggen in de intergetijdenzone en worden tweemaal per dag met het zeer voedselrijke Westerscheldewater overspoelt. Niet stikstof, maar de dagelijkse overstroming met het zoute getijdenwater bepaald de goede staat van instandhouding van deze habitattypen (Gebiedsanalyse PAS 2016, provincie Zeeland). De kleine tijdelijke bijdrage vanuit het project afkomstig van de (bagger-)werkzaamheden en de transportbewegingen is als niet relevant en daarmee als niet significant te beschouwen.

De bijdrage bij Hoofdplaat heeft betrekking op enkele hexagonen met het habitattype H2190B. Op deze locatie wordt het KDW van het habitattype (1492 mol/ha/jr) al overschreden door de achtergronddepositie (1810 mol/ha/jr). De tijdelijke bijdrage vanuit het project bedraagt ook hier slechts 0,01 mol/ha/jr. De eventuele effecten van deze bijdrage vanuit dit project zijn daar niet langer herleidbaar, meetbaar en kwantificeerbaar. Omdat zich een slechts kleine overlap van deze hexagonen met het voor stikstofgevoelige habitattype voordoet, is een significant negatief effect van deze minimale en tijdelijke bijdrage onwaarschijnlijk.

De minimale tijdelijke bijdrage van 0,01 mol/ha/jr vanuit dit project op het aanwezige habitattype van H1330B Schorren en zilte graslanden (binnendijks) op enkele hexagonen langs de Oosterschelde is, ondanks het gegeven dat de achtergronddepositie (1793 mol/ha/jr) hier boven de KDW (1571 mol/ha/jr) van het habitattype ligt, eveneens als verwaarloosbaar te zien. Uit de berekening (figuur 2.3) volgt dat hier nog geen significante bijdrage op een (bijna) overbelast hexagoon te verwachten is. De eventuele effecten vanuit het project zijn ook hier niet langer herleidbaar, meetbaar en kwantificeerbaar.

Voor projecten als deze met een geringe tijdelijke toename van de stikstofdepositie kleiner dan of gelijk aan afgerond 0,05 mol N/ha/jaar over een periode van twee jaar in de realisatiefase hanteert o.a. het samenwerkingsverband van provincies BIJ12 een redeneerlijn dat negatieve gevolgen op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Deze redeneerlijn heeft alleen betrekking op mobiele werktuigen en ander materieel die tijdelijk stikstofemissies veroorzaken. Omdat de redeneerlijn nog niet is vastgesteld is momenteel nog onzeker of deze kan worden toegepast.

<u>Conclusie gebiedsbescherming Natura 2000 Wet natuurbescherming</u>
Van de voorgenomen aanleg van de kade aan de Quarleshaven zijn geen directe effecten op kwalificerende natuurwaarden van Natura 2000-gebieden te verwachten. Structurele en tijdelijke indirecte effecten van het ruimtebeslag, licht, geluid en bewegingen op nabij en op ruime afstand gelegen (delen van) Natura 2000-gebieden zijn op grond van de afstand tot kwetsbare delen van de Westerschelde en andere gebieden en het ontbreken van

kwalificerende broedende en niet-broedende vogelsoorten in en om het projectgebied niet aan de orde.

Voor de tijdelijke aanleg- en bouwwerkzaamheden in 2022 en 2023 is door middel van AERIUS-berekeningen aangetoond dat een relevante en significante depositie van stikstof op daarvoor gevoelige habitattypen in de omgeving onwaarschijnlijk is. De aanleg- en realisatiefase leidt tot een minimale tijdelijke bijdrage van 0,05 mol/ha/jr vanuit het project op enkele weinig tot niet stikstofgevoelige habitattypen in de nabije omgeving en een bijdrage op mogelijk gevoeliger habitattypen van 0,01 mol/ha/jr in de ruimere omgeving.

Uit het voorgaande volgt dat de gebieden beschermende bepalingen uit de Wnb van toepassing op Natura 2000-gebieden de bouw en het gebruik van de kade niet bij voorbaat in de weg staan. Een significant negatief effect van stikstofdepositie is niet aan de orde als de ‘redeneerlijn’ kan worden toegepast. De daarin voorgestelde drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jr voor tijdelijke en kortdurende werkzaamheden kan mogelijk (nog) niet gehanteerd worden. Als dat niet mogelijk blijkt kan het uitvoeren van een aanvullende ecologische beoordeling stikstof (voortoets) nodig zijn. Op grond daarvan kan vastgesteld worden of, zo ja, welke procedurele vervolgstappen al of niet noodzakelijk zijn.

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij onderscheiden we drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld.

<u>Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):</u>

lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

<u>Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn, bijlage I Verdrag van Bern (artikel 3.5 e.v.):</u>

lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;

lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)
lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor soorten van de *Vogelrichtlijn (art.3.1) en Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5)* geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond.

Voor *Andere soorten* geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

De vrijstellingslijsten die in de provinciale verordeningen zijn opgenomen, zijn inmiddels door alle provincies vastgesteld. Via de Verordening Wet natuurbescherming hebben een aantal provincies, waaronder Zeeland, specifieke soorten als schadesoort aangemerkt en andere (kleine marterachtigen) van de vrijstellingslijst gehaald. In december 2020 heeft de provincie Zeeland ook haas en konijn van deze lijst gehaald. Hier kunnen in de nabije toekomst opnieuw veranderingen in optreden.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en waarvoor de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de Wet natuurbescherming, geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en een geldend belang van toepassing is. Het is ook mogelijk om ten aanzien van Andere soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming, mits de voorgenomen activiteit las zodanig in de gedragscode is beschreven. Er is dan geen ontheffingsplicht van toepassing.

3.2 Methode

Bronnenonderzoek
De inventarisatie betreft een onderzoek naar de actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten rond het projectgebied. Het bronnenonderzoek heeft als doel een

overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in het projectgebied en omgeving. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF);
- Soortenatlassen en kaarten uit de kennisdocumenten soorten;
- Haven Natuur Monitoring North Sea Port (Grontmij/Sweco 2007 - 2020)
- diverse websites. Deze bevatten vaak waarnemingen die nog niet via de NDFF worden geleverd.

Habitatgeschiktheidsbeoordeling
Op 25 januari 2021 is door een ecologisch deskundige van Sweco Nederland B.V. een ecologische verkenning (habitatgeschiktheidsbeoordeling) in het projectgebied uitgevoerd, waarbij de aanwezigheid van en de geschiktheid voor broedvogels en andere beschermde, niet-vrijgestelde soorten is onderzocht en beoordeeld. De verkenning vond bij hiervoor geschikte weersomstandigheden (half bewolkt, windkracht N2 en 5 graden Celsius) plaats. Tijdens het bezoek waargenomen vertegenwoordigers van andere soortgroepen zijn genoteerd. De verkenning brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soorten en soortgroepen in beeld die in het projectgebied (kunnen) voorkomen.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten
In vervolg op het voorgaande is bepaald in hoeverre effecten op voorkomende beschermde soorten kunnen optreden door de voorgenomen ontwikkelingen in het projectgebied. Op basis van deze analyse concluderen wij of en voor welke soorten(groepen) eventueel nader onderzoek nodig is.

3.3 Voorkomende ecotopen

Het projectgebied bestaat momenteel geheel uit een onbegroeid, bewerkt en geëgaliseerd terrein. In het najaar van 2020, ruimschoots buiten en vóór het broedseizoen, op basis van de op dat moment beschikbare actuele ecologische gegevens en de vigerende vrijstellingslijsten is het terrein tijdig bouwrijp gemaakt. Figuur 3.1 geeft een indruk van de situatie ter plaatse.

3.1 Impressie actuele situatie te plaatse

3.4 Beschermde soorten

Actueel en potentieel voorkomende zoogdieren

De verzamelde gegevens wijzen uit dat van de zoogdieren vooral hazen, konijnen en algemene muizensoorten voorkomen of verwacht kunnen worden. Ook een enkele ree doorkruist het voormalig FMT-terrein zo nu en dan. De vos komt algemeen in het havengebied voor. Er zijn aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid in het projectgebied. Dat geldt ook voor de in Zeeland niet vrijgestelde bunzing. Een verblijfplaats van vos of marterachtigen in het projectgebied is echter niet aangetroffen. De niet-vrijgestelde noordse woelmuis komt in de ruime omgeving van het projectgebied niet voor. Deze soort leeft in Zeeland vooral rond de Oosterschelde. De eveneens niet-vrijgestelde veldspitsmuis leeft uitsluitend in Zeeuws-Vlaanderen. Waarnemingen van vleermuizen zijn bekend van het omringende havengebied. Het gaat om jagende gewone dwergvleermuizen nabij de vuilstortplaats aan de Frankrijkweg. Een enkel exemplaar kan incidenteel het projectgebied doorkruisen. Het projectgebied maakt geen functioneel onderdeel uit van het leefgebied of van een vliegroute van vleermuizen. Zowel voor gebouwen bewonende soorten als de gewone dwergvleermuis als voor boom bewonende vleermuissoorten ontbreken geschikte verblijfplaatsen in het projectgebied. Bomen met holten en gebouwen zijn binnen de plangrenzen in het geheel niet aanwezig. In de Quarleshaven zelf wordt incidenteel een zwervend exemplaar van de gewone zeehond gezien.

Actueel en potentieel voorkomende vogels

Soorten beschikkend over een jaarrond beschermd, vast nest (i.c. roofvogels en uilen) zijn binnen de plangrenzen niet te verwachten. Geschikte bomen, gebouwen of masten ontbreken. Uit het gegevensonderzoek naar de aanwezigheid van broedvogels volgt dat een deel van het projectgebied afgelopen jaren met name als broedgebied is gebruikt door ganzen, meeuwen en scholeksters. Het oostelijke deel van het projectgebied maakt deel uit van een veel groter broedgebied gelegen op de andere delen van het braakliggend terrein.

Hier bevindt zich al jaren een kolonie bestaande uit kleine mantelmeeuwen en zilvermeeuwen. In de wintermaanden en in de trekperiode van vogels is het projectgebied van enig belang voor groepen ganzen, wulpen, spreeuwen en lijsterachtigen, soorten die in die periode op de nabijgelegen open braakliggende terreinen in het havengebied ook met enige regelmaat worden waargenomen.

Actueel en potentieel voorkomende beschermde of bijzondere planten
Het literatuur- en gegevensonderzoek wijst uit dat er geen bijzondere of beschermde (niet-vrijgestelde) plantensoorten aanwezig zijn. De bijenorchis komt in de nabije omgeving voor, maar is hier nooit aangetroffen. De soort kent bovendien sinds 2017 geen wettelijk beschermde status meer.

Actueel en potentieel voorkomende overige soorten
Het voorkomen van reptielen kan worden uitgesloten. Van deze soortgroep zijn hier én in de zeer wijde omgeving geen vertegenwoordigers aanwezig. Het dichtste bij gelegen leefgebied van een reptielensoort, de levendbarende hagedis, ligt bij Valkenisse in de duinen van Walcheren. De niet-vrijgestelde rugstreeppad komt al meer dan vijf jaar niet voor in het havengebied (HavenNatuurMonitoring). Rondom het havengebied komen zij nog wel voor, maar gezien de afstand tot het omringende gebied en de geïsoleerde ligging van het projectgebied achter dijken, wegen, een spoorlijn en tussen havenarmen zijn zij niet te verwachten. Voor deze soort en algemene amfibieënsoorten is ook geen potentieel geschikt leefgebied aanwezig: er is geen permanent open water aanwezig, tijdelijke poelen na regenval vallen op de zandgrond snel droog.

Beschermde, niet-vrijgestelde, vertegenwoordigers van andere soortgroepen (insecten, weekdieren) zijn binnen de plangrenzen niet waargenomen en ook niet te verwachten. Geschikte omstandigheden ontbreken.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten
Voor de te verwachten algemene, vrijgestelde zoogdiersoorten zoals reeën, mollen, muizen, en vos volstaat zorgvuldig handelen. Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen zijn uit te sluiten bij gebrek aan schuilgelegenheid. Haas en konijn kwamen tot eind vorig jaar als vrijgestelde soorten in het terrein voor. Sinds begin 2021 ontbreekt daar in elk geval tijdelijk geschikt leefgebied voor. De werkzaamheden worden bij daglicht uitgevoerd en zullen een incidenteel in het projectgebied jagende vleermuis niet verstoren. Zeehonden kunnen de werkzaamheden in de haven eenvoudig ontwijken. Door zorgvuldig handelen in overeenstemming met de Wnb kan rekening gehouden worden met zoogdieren.

Broedende vogels genieten bescherming vanaf het moment dat wordt gebroed tot dat het laatste jong het nest verlaten heeft. Dit geldt onverkort voor de afgelopen jaren ook binnen de plangrenzen broedende scholeksters, ganzen en zilver- en kleine mantelmeeuwen. Met name de scholeksters en meeuwen zullen terugkeren als vooralsnog geen werkzaamheden uitgevoerd worden. Het terrein is na het verwijderen van de vegetatie niet minder geschikt als broedgebied voor deze soorten geworden. Daarnaast is niet uitgesloten dat zich hier specifieke kustbroedvogels vestigen.

Aan te bevelen is om geheel buiten het broedseizoen te werken of ruim vóór het vogelbroedseizoen met werkzaamheden te starten. Het uitvoeren van de werkzaamheden

voorkomt het vestigen van broedvogels in het projectgebied als aanvullend daarop een enkele preventieve maatregel genomen wordt. Als die planning niet haalbaar is en er wordt naar verwachting pas na aanvang van het broedseizoen gestart en gewerkt, dan volstaat het tijdig, ruim voorafgaand aan het werk nemen van preventieve maatregelen (inzet verjagende middelen) eveneens. Omdat alleen in het projectgebied gewerkt wordt, blijven de delen van het braakliggend terrein buiten het projectgebied onverstoord. De werkzaamheden zijn, als conform het voorgaande gewerkt wordt, daarmee niet van invloed op broedende vogelsoorten binnen of buiten het projectgebied.

Van vertegenwoordigers van andere beschermde, bijzondere en niet-vrijgestelde soortgroepen binnen de plangrenzen en het beinvloedingsgebied daaromheen is niets gebleken. Negatieve effecten van het voornemen op reptielen, amfibieën, planten, insecten en weekdieren kunnen bij voorbaat en volledig uitgesloten worden.

Conclusie soortenbescherming Wet natuurbescherming
De voorgenomen werkzaamheden zijn niet van invloed op broedende vogelsoorten omdat buiten het broedseizoen gewerkt wordt, ruim vóór het broedseizoen opgestart kan worden en/of tijdig preventieve maatregelen worden genomen. Broedvogels beschikkend over een jaarrond beschermd vast nest zijn in het projectgebied niet aanwezig of te verwachten. Al dan niet strikter beschermde, niet vrijgestelde zoogdieren als vleermuizen zijn hooguit incidenteel in het projectgebied te verwachten. Hervestiging van haas en konijn kan voorkomen worden door het terrein voorafgaand aan en tijdens de uitvoering vrij van begroeiing en zanddepots te houden. Er zijn voor eventuele zwervende exemplaren ruim voldoende uitwijkmogelijkheden voorhanden, de nachtelijke uren blijven tijdens de uitvoering beschikbaar. Vervolgonderzoeken of – procedures zijn niet aan de orde. Zorgvuldig handelen conform de soorten beschermende bepalingen uit de wet volstaat. Het aanvragen van een ontheffing is niet aan de orde. Als alsnog vestiging van haas of konijn plaats vindt kan dat wel noodzakelijk zijn.

4 Natuurbeleidskaders

4.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd, bestaat uit:

- provinciaal beleid
  - Natuurnetwerk Nederland (NNN)
  - Weidevogelgebieden
  - Ganzenfoerageergebieden
  - Strategische reservering natuur

Natuurnetwerk Nederland
De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN voor provincie Zeeland is vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het ‘nee, tenzij-principe’. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven

zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren. Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van NNN-gebieden in de omgeving van het projectgebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'. In de provincie Zeeland is de externe werking van het NNN niet van toepassing. Wel kent de provincie een 'nadere uitwerkingszone' van 100 meter rondom een natuurgebied. Een 'nee, tenzij-toets' behoeft alleen te worden doorlopen, indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het projectgebied.

Weidevogel- en ganzenfoerageergebieden
In het kader van het provinciaal beleid van Zeeland zijn belangrijke weidevogelgebieden aangewezen. Op deze gebieden is het 'nee-tenzij-beginsel' van toepassing. Bij netto aantasting/verstoring is er sprake van compensatieplicht en moet er sprake is van groot openbaar belang en geen alternatieven. Voor ganzenfoerageergebieden is het nee-tenzij beginsel niet van toepassing. De aanwijzing heeft geen consequenties in het kader van ruimtelijke ordeningsprocedures.

Strategische reservering natuur
Dit betreft agrarische gebieden die in de Provincie Zeeland zijn aangewezen in het kader van internationale verplichtingen, maar geen deel uitmaken van het NNN. Deze gebieden vallen onder het 'nee-tenzij-beginsel'.

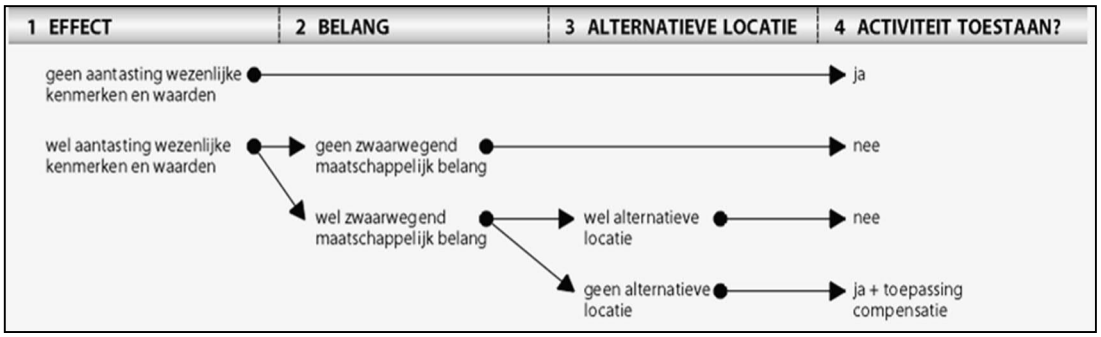

Schema: Het 'nee, tenzij'-principe van het compensatiebeginsel.

<u>Inventarisatie</u>
Het projectgebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk in Zeeland. Dichtbij, op ongeveer 1 kilometer afstand, ligt het Rammekensschor. Het Rammekensschor maakt óók deel uit van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Andere delen van het natuurnetwerk liggen op grotere afstanden. Belangrijke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden of een strategische reservering natuur zijn in de directe omgeving niet aanwezig. De globale ligging van het projectgebied nabij het Natuurnetwerk Zeeland is weergegeven in figuur 4.1.

Figuur 4.1 Globale ligging projectgebied t.o.v. Natuurnetwerk Zeeland (Bron: Geoloket Zeeland)

<u>Analyse en toetsing effecten</u>
De ontwikkeling van dit terrein vindt op ruime afstand en geheel buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Zeeland plaats en is ook niet van invloed op de natuurwaarden daarbinnen. Van nabij gelegen delen van het Natuurnetwerk wordt het projectgebied gescheiden door dijken, wegen en bedrijfsterreinen. Invloeden op de Rammekensduintjes zijn getoetst onder de Wet natuurbescherming. Effecten op andere delen van het Natuurnetwerk zijn uitgesloten. De werkzaamheden zijn niet van invloed op weidevogel- en ganzenopvanggebieden in de omgeving, die zijn niet aanwezig. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Wet natuurbescherming

5.1.1 <u>Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden</u>

Het projectgebied ligt niet in, maar op een kilometer afstand van het meest nabij gelegen deel van een Natura 2000-gebied, het Rammekensschor behorend tot het Natura 2000-gebied ‘Westerschelde & Saeftinghe’. Andere Natura 2000-gebieden liggen op afstanden van 6 kilometer of aanzienlijk meer van het projectgebied. Een indirect maar niet significant effect (externe werking N2000) doet zich voor waar het om verstoring van een als ‘niet-broedvogel’ kwalificerende vogelsoorten, zoals ganzen, scholeksters of wulpen, gaat. Groepen van deze soorten maken gebruik van een deel van het projectgebied om er te foerageren of te rusten. Tijdens de tijdelijke verstoring veroorzaakt door aanlegwerkzaamheden zijn ruim voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Op het grootste deel van het braakliggend terrein aan de Frankrijkweg vinden géén werkzaamheden plaats.

Een indirect effect als gevolg van extra stikstofdepositie op hiervoor gevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden is vanwege de beperkte schaal en duur van de aanlegwerkzaamheden onwaarschijnlijk. In de op een afstand van 1 kilometer gelegen Rammekensschor, maar ook nabij Hoofdplaat en in de Oosterschelde bevinden zich voor stikstof gevoelige habitattypen waarop sprake is van een minimale en tijdelijke bijdrage aan de stikstofdepositie afkomstig van dit project. De bijdrage vanuit het project is gering en tijdelijk. Een significant effect van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen is onwaarschijnlijk. De bijdrage vanuit het project valt mogelijk onder de redeneerlijn van o.a. BIJ12 met betrekking tot een te hanteren drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jr voor kleine en tijdelijke emissies. Omdat deze drempelwaarde nog niet definitief is vastgesteld kan de redeneerlijn mogelijk nog niet toegepast worden. Het uitvoeren van een aanvullende ecologische stikstofbeoordeling (voortoets) kan dan nodig zijn. Op grond daarvan kan vastgesteld worden of, en zo ja, welke procedurele vervolgstappen al of niet noodzakelijk zijn. De voorgenomen uitbreiding van de Quarleskade kan in beginsel in overeenstemming met de gebieden beschermende bepalingen in de Wnb uitgevoerd worden.

5.1.2 Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

Van niet-vrijgestelde, strikter beschermde zoogdieren zijn zeer incidenteel foeragerende of migrerende vleermuizen in het projectgebied te verwachten. Omdat de werkzaamheden overdag uitgevoerd worden en op de omringende terreinen niet gewerkt wordt blijft de omgeving beschikbaar voor bijvoorbeeld een incidenteel jagende of migrerende vos of marterachtige. De haven blijft beschikbaar voor een eventueel passerende zeehond. Ook zijn en blijven voor genoemde soorten ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig. Hazen en konijnen, niet langer vrijgesteld in Zeeland, komen momenteel niet of alleen zwervend voor. Na eventuele hervestiging kan voor het verwijderen van voortplantingsplaatsen een ontheffing nodig worden.

De werkzaamheden worden in principe buiten het broedseizoen of ruim voorafgaand aan het broedseizoen uitgevoerd of opgestart. Verstoring van broedvogels is niet aan de orde omdat broedvogels afwezig zijn of vestiging tijdig wordt voorkomen door het nemen van preventieve maatregelen. Soorten beschikkend over een jaarrond beschermd vast nest komen niet in het projectgebied voor. De werkzaamheden zijn daarmee niet van invloed op algemene en beschermde broedende vogelsoorten.

Binnen de plangrenzen zijn geen bijzondere of beschermde plantensoorten gevonden. Ook zijn geen voortplantingsplaatsen, vaste verblijfplaatsen of exemplaren van zwaarder beschermde, niet-vrijgestelde reptielen, amfibieën, insecten, weekdieren van het projectgebied bekend. Zij worden er bij gebrek aan geschikt leefgebied ook niet verwacht. Een effect kan worden uitgesloten

Samenvattend: de werkzaamheden kunnen in overeenstemming met de bepalingen uit de wet worden uitgevoerd door zorgvuldig handelen en eventueel het nemen van enkele preventieve maatregelen voor broedvogels. Het aanvragen van een ontheffing soortenbescherming Wnb is niet noodzakelijk. Aan te bevelen is om de werkzaamheden uit te voeren conform een Ecologisch Werkprotocol.

5.2 Natuurbeleidskaders

Natuurnetwerk Nederland

Van een verlies van oppervlak Natuurnetwerk is geen sprake. Er vinden geen werkzaamheden in delen van het Natuurnetwerk Zeeland plaats. Er is geen nader veldonderzoek of effectonderzoek noodzakelijk. Maatregelen om effecten te beperken zijn niet aan de orde.

Samenvattende tabel

	Effecten	**Nader veldonderzoek**	**Nader effectonderzoek**	**Mitigerende maatregelen**	**Nadere procedure**
Wet natuurbescherming, Natura 2000- gebieden	• Stikstofdeposti e	• Geen	• Ecologische beoordeling indien nodig	• Geen	• Vergunning indien nodig gebleken
Wet natuurbescherming, soorten	• Broedvogels	• Nee	• Nee	• Preventieve maatregelen	• Geen
Natuurnetwerk Nederland	• Geen	• Geen	• Geen	• Geen	• Geen

Bijlage 1 AERIUS-berekeningen d.d. 19-05-2021

Separaat bijgevoegd